

ประโยค ป.ธ. ๘
แปล ไทยเป็นมคธ
สอบ วันที่ ๒๘ มกราคม ๒๕๕๕

๑. ภิกษุ เมื่อจะจำวัดข้างบน ควรชักบันไดเสียก่อนแล้วจึงจำวัด ถ้าข้างบนบันได มีแผ่นกระดานสำหรับปิดอยู่ ฟังปิดเสียก่อนแล้วจึงจำวัด ฯ เมื่อจะจำวัดในห้อง จะปิดประตูห้อง หรือประตูหน้ามุขอย่างใดอย่างหนึ่งเสียก่อนแล้วจำวัดก็ควร ฯ ถ้าในเรือนฝาเดียวกัน เขาทำประตูไว้ใช้สอยทั้ง ๒ ข้าง ควรรักษาทั้ง ๒ ประตู ฯ ถึงในปราสาท ๓ ชั้น ก็ต้องรักษาประตูไว้แท้ ฯ ถ้าภิกษุมากรูป ภิกษาจารกลับมาแล้ว เข้าไปยังปราสาทเช่นกับโลหปราสาทเพื่อพักผ่อนกลางวัน พระสังฆเถระควรสั่งยามเฝ้าประตูว่า จงช่วยกันดูแลรักษาประตู หรือจะทำความผูกใจว่า การดูแลรักษาประตูเป็นหน้าที่ของยามเฝ้าประตูนั้นแล้วจึงเข้าไปจำวัดเถิด ฯ ภิกษุทั้งหลายกระทั้งพระบวชใหม่ควรทำอย่างนั้นเหมือนกัน ฯ การที่ภิกษุผู้เข้าไปก่อนแม้จะทำความผูกใจอย่างนี้ว่า ชื่อว่าการดูแลรักษาประตู เป็นหน้าที่ของผู้มาภายหลัง ก็ควร ฯ ภิกษุ เมื่อไม่บอกกล่าว หรือไม่ผูกใจไว้แล้วพักจำวัดภายในห้องที่ไม่ได้ปิดประตูหรือภายนอกห้องเป็นอาบัติ ฯ แม้ในเวลาจำวัดภายในห้องหรือภายนอกห้อง การที่ภิกษุจะทำความผูกใจไว้ว่า การดูแลรักษาประตู (ปล่อยให้) เป็นหน้าที่ของยามเฝ้าประตูที่ประตูใหญ่ แล้วจำวัด ก็ใช้ได้เหมือนกัน ฯ ภิกษุแม้เมื่อจะจำวัดที่พื้นที่โล่งแจ้ง ในสถานที่โอ้โงงมีโลหปราสาทเป็นต้น ก็ต้องปิดประตูเหมือนกัน ฯ

ก็ในเรื่องปิดประตูจำวัดนี้ มีความสังเขปดังต่อไปนี้ ฯ การพักผ่อนในกลางวัน ท่านพูดถึงในสถานที่มีระเบียบ ซึ่งล้อมด้วยกำแพงหรือรั้วรอบขอบชิดอย่างใดอย่างหนึ่ง ฯ ฉะนั้น ภิกษุเมื่อจะจำวัดในที่กลางแจ้ง โคนต้นไม้ หรือมณฑปที่ใดที่หนึ่ง ซึ่งมีระเบียบควรปิดประตูให้เรียบร้อยเสียก่อนแล้วจึงจำวัด ฯ ถ้าเป็นพื้นที่มีบริเวณกว้างขวาง เป็นสถานที่ชุมนุมของคนหมู่มาก เช่นลานมหาโพธิ์และลานโลหปราสาท เป็นสถานที่ที่ประตูแม้ปิดแล้ว ก็ไม่ตั้งอยู่ในที่ที่ปิด (ปิด ๆ เปิด ๆ) คนทั้งหลาย เมื่อเข้าประตูไม่ได้ถึงต้องปีนกำแพงขึ้น

ไปเที่ยว ในสถานที่เช่นนี้นั้น ไม่มีความจำเป็นต้องปิด(ประตู) ฯ ภิภุเปิดประตู
 จำวัดทั้งคืนลุกขึ้นในเวลารุ่งอรุณ ไม่เป็นอาบัติ ฯ แต่ถ้าตื่นแล้ว กลับต่อไปอีก
 เป็นอาบัติ ฯ ส่วน รูปใด กำหนด (ใจ)ไว้ที่เดียวว่า จักลุกขึ้น เมื่อรุ่งอรุณ
 มิได้ปิดประตูจำวัดตลอดคืน (แต่) ลุกขึ้นตามกำหนดเดิมพอดี เธอรูปนั้น
 เป็นอาบัติทีเดียว ฯ ส่วนในอรรถกถาหาปัจจัยจรี ท่านกล่าวไว้ว่า เมื่อจำวัด
 ด้วยอาการอย่างนั้น ไม่พ้นจากอาบัติทุกกฎเพราะ ไม่เอื้อเพื่อ ฯ

๒. ส่วนภิภุใด รักษาพยาบาลภิภุอาพาธเป็นต้นหลายราตรีทีเดียว
 หรือเดินทางไกล มีร่างกายอดโรยทั้งวัน นั่งบนเตียงแล้ว มิทันยกเท้าทั้งสอง
 พ้นพื้นเลย (ผล) จับกลับ ด้วยสามารถแห่งการหลับ (สนธิ) ภิภุนั้น ไม่เป็น
 อาบัติ ฯ ถ้า เธอ กำลังเคลิ้มหลับ แม้ไม่รู้สึกรู้ตัว พอยกเท้าขึ้นเตียง ก็เป็นอาบัติ
 ทันที ฯ (แต่) เมื่อนั่งฟังหลับไป หาเป็นอาบัติไม่ ฯ อีกอย่างหนึ่ง รูปใดเดิน
 จงกรมอยู่ด้วยตั้งใจว่า จักบรรเทาความง่วง ล้มลงแล้วรีบลุกทันที แม้ภิภุ
 รูปนั้น ก็ไม่เป็นอาบัติ ฯ ส่วนรูปใดล้มลงแล้วนอนอยู่ในที่นั้นนั้นแหละ
 ไม่ยอมลุกขึ้น รูปนั้น เป็นอาบัติ ฯ ถามว่า ใครพ้น (จากอาบัติ) ใครไม่พ้น ฯ
 แก้วว่า ในอรรถกถาหาปัจจัยจรี ท่านกล่าวไว้ก่อนว่า รูปที่จำวัดโดยพับไป
 ข้างเดียวนั้นแลยอมพ้น ส่วนรูปที่ยกเท้าทั้งสองพ้นพื้นแล้วจำวัด จะเป็นรูป
 ที่ถูกขันธ์เข้าถึงก็ตาม จะเป็นรูปที่หมดสติไปก็ตาม ย่อมไม่พ้น ฯ ในอรรถกถา
 กุรุนที ท่านกล่าวว่า รูปที่ถูกจับมัดให้นอนเท่านั้น ย่อมพ้น ฯ ส่วนในมหาอรรถกถา
 พระมหาปทุมเถระกล่าวว่า แม้สำหรับรูปที่เดินจงกรมอยู่ สลบล้มลงไป
 แล้วกลับคาสดานที่นั่นแลอยู่ ไม่ปรากฏ (ว่าเป็น) อาบัติ เพราะเธอควบคุม
 (ตนเอง) ไม่ได้ แต่อาจารย์ทั้งหลายไม่พูดถึง เพราะฉะนั้น จึงเป็นอาบัติแน่นอน ฯ
 ส่วน ๒ รูป คือ ผู้ที่ถูกขันธ์เข้าถึง ๑ ผู้ที่ถูกจับมัดให้นอน ๑ ย่อมพ้นจากอาบัติ
 เช่นกัน ฯ

ใช้เวลา ๔ ชั่วโมง กับ ๑๕ นาที.

เฉลย ประโยค ป.ธ. ๘
แปล ไทยเป็นมคธ

๑. อุปริ สยนฺเตน นิสฺเสณฺธี อาโรเปตฺวา นิปฺชฺชิตฺพุพฺพํ ฯ สเจ
นิสฺเสณฺธีมตฺตเถ ถกนํ โหติ ถเกตฺวา นิปฺชฺชิตฺพุพฺพํ ฯ คพฺเภ นิปฺชฺชนฺเตน
คพฺพทฺวารํ वा ปมฺจทฺวารํ वा ยํกิลฺลิจิ สํวริตฺวา นิปฺชฺชิตฺตุํ วมฺภูตฺติ ฯ สเจ
เอกกุฑฺดเก เคเห ทฺวิสุ ปสฺเสสฺสุ ทฺวารานิ กตฺวา วลฺลยฺเชนฺติ เทวปี ทฺวารานิ
ชคฺคิตฺพุพานิ ฯ ตฺติมฺเกปี ปาสาท ทฺวารํ ชคฺคิตฺพุพฺพเมว ฯ สเจ ภิกฺขวาจารา
ปฏิกฺกมฺม โลหปาสาทสทิสํ ปาสาทํ พหุ ภิกฺขุ ทิวาวิหารตถํ ปวิสฺนฺติ
สงฺฆมตฺเตเรน ทฺวารปาลสฺส ทฺวารํ ชคฺคาหิตี วตฺวา वा ทฺวารชคฺคนํ เอตสฺส
ภาริตี อาโภกํ กตฺวา वा ปวิสฺติววา นิปฺชฺชิตฺพุพฺพํ ฯ ยาว สงฺฆนวเกน
เอวเมว กาทพุพฺพํ ฯ ปุเร ปวิสฺนฺตานํ ทฺวารชคฺคนํ นาม ปจฺฉิมาณํ ภาริตี
เอวํ อาโภกํ กาทมฺปิ วมฺภูตฺติ ฯ อนาปจฺฉา वा อาโภกํ वा อกตฺวา
อนฺโตคพฺเภ वा อสํวตฺทวเร พหิ वा นิปฺชฺชนฺตานํ อาปตฺติ ฯ คพฺเภ वा
พหิ वा นิปฺชฺชนกาเลปี ทฺวารชคฺคนํ นาม มหาทฺวารे ทฺวารปาลสฺส
ภาริตี อาโภกํ กตฺวา นิปฺชฺชิตฺตุํ วมฺภูตฺติเยว ฯ โลหปาสาทาทิสฺส อากาสตเล
นิปฺชฺชนฺเตนาปี ทฺวารํ สํวริตฺพุพฺพเมว ฯ

อํ เหตุถ สงฺขเอโป ฯ อิทํ ทิวา ปฏิสลฺลยฺนํ เยน เกนจิ ปริกฺขิตฺเต
สทฺวารพฺนฺชฺชฺชานเณ กถิตํ ฯ ตสฺมา อพฺโภกาเส वा รุกฺขมฺมูเล वा มณฺฑปเ
วา ยตฺถกตฺถจฺจิ สทฺวารพฺนฺเช นิปฺชฺชนฺเตน ทฺวารํ สํวริตฺวา ว นิปฺชฺชิตฺพุพฺพํ ฯ
สเจ มหาปรีเวณํ โหติ มหาโพธิองฺคณฺโลหปาสาทองฺคณฺสทิสํ พฺหุณํ
โอตฺรณฺชฺชานํ ยตฺถ ทฺวารํ สํวตฺมฺปิ สํวตฺชฺชานเณ น ตฺมฺชฺชิตฺติ ทฺวารํ
อลภฺนฺตา ปาการํ อภิรฺหิตฺวาปี วิจฺรณฺติ ตตฺถ สํวรณฺกิจฺจํ นตฺถิ ฯ รตฺตี
ทฺวารํ วิวริตฺวา นิปฺนฺโน อรุเณ อุกฺคเต อุกฺกหตี อนาปตฺติ ฯ สเจ ปน
ปพฺพชฺฉิตฺวา ปน สฺปตฺติ อาปตฺติ ฯ โย ปน อรุเณ อุกฺคเต วมฺภูตฺติสฺสามิตฺติ
ปรีจฺฉินฺนิตฺวา ว ทฺวารํ อสํวริตฺวา รตฺตี นิปฺชฺชติ ยถาปรีจฺฉเมว วมฺภูตฺติ
ตสฺส อาปตฺติเยว ฯ มหาปจฺจริยํ ปน เอวํ นิปฺชฺชนฺโต อนาพริยทุกฺกฏา
น มุจฺฉตีติ วตฺตํ ฯ

๒. โย ปน พหุเมว รัตตี ชกฤติจวา อทฺธานํ วา คนฺตฺวา ทิวา
 กิถนฺตฺรโป มลฺเจ นิสินฺโน ปาทะ ภูมิโต อโมเจตฺวา ว นินฺทาทวเสน
 นิปฺชชติ ตสฺส อนาปฺตติ ฯ สเจ โอกกนฺตนิทฺโท อชานนฺโตปิ ปาทะ มลฺจกํ
 อาโรเปติ อาปฺตติเยว ฯ นิสีทิตฺวา อปฺสฺสาย สฺปนฺตสฺส อนาปฺตติ ฯ
 โยปิจ นินฺทํ วิโนทตฺสสามิตฺติ จงฺกมฺนฺโต ปตฺติจวา สหสา วุฏฺฐาติ ตสฺสปี
 อนาปฺตติ ฯ โย ปน ปตฺติจวา ตตฺถเวว สยติ น วุฏฺฐาติ ตสฺส อาปฺตติ ฯ
 โก มุจฺจติ โก น มุจฺจตีติ ฯ มหาปจฺจริยํ ตาว เอกภงฺเคน นิปนฺนโกเอว
 มุจฺจติ ปาทะ ปน ภูมิโต โมเจตฺวา นิปนฺโน ยกฺขคหิตโกปิ วิสขฺณิภูโตปิ
 น มุจฺจตีติ วุตฺตํ ฯ คุรฺนฺทภูจฺจกถายํ พนฺธิจฺวา นิปฺชชปิโตว มุจฺจตีติ วุตฺตํ ฯ
 มหาอภฺจกถายํ ปน โย จงฺกมฺนฺโต มุจฺจติจวา ปติโต ตตฺถเวว สฺปติ ตสฺสปี
 อวตฺตฺตา อาปฺตติ น ทิสฺสติ อจฺริยา ปน น กถยฺนฺติ ตสฺมา อาปฺตติเยวติ
 มหาปทฺมคฺเชเรน วุตฺตํ ฯ เทว ปน ชนา อาปฺตติโต มุจฺจนฺติเยว โย
 จ ยกฺขคหิตโก โย จ พนฺธิจฺวา นิปฺชชปิโตติ ฯ
